

діяльності; 4) уміння, досвід, навички успішного здійснення дій на базі отриманих знань.

У вітчизняних аналітичних дослідженнях знаходимо: основні завдання, що ставлять перед собою програми, спрямовані на розвиток освіти впродовж життя, у багатьох економічно розвинених країнах передбачають розуміння поняття культурної компетентності, яке має охоплювати: сприяння розвитку творчості, інноваційному мисленню та підприємництву; підвищення та поширення рівня активної участі в навчанні; створення оточення, що сприяє інтеграції в життя суспільства; підвищення стандартів викладання та навчання; сприяння створенню суспільства знань; сприяння розумінню всіма громадянами важливості навчання впродовж життя у різних компонентах; створення бази даних зі стратегії та заходів, що сприятимуть доступу до навчання впродовж життя для всіх громадян; забезпечення та проведення стратегій щодо освітньої політики, тренінги, у перспективі – отримання роботи для молоді, соціальна адаптація в суспільстві та інформатизація суспільства.

Структуру загальнокультурної компетентності учнів старшої школи уявляємо як синтез п'яти складників: когнітивно-аксіологічного, емпірико-процесуального, інформатичного, креативно-пізнавального та комунікативно-особистісного.

Когнітивно-аксіологічний складник: знання, ерудованість, цінності й ціннісні орієнтації учнів старшої школи, орієнтації старшокласників у культурних контекстах. **Емпірико-процесуальний складник:** способи навчальної діяльності, навчальні вміння й навички (загальні та спеціальні), досвід застосування гуманітарних знань. **Інформатичний складник** передбачає розвиток у старшокласників уміння користуватися новими інформаційними технологіями, уміння переробляти, самостійно опрацьовувати інформацію для отримання певного індивідуального чи суспільного продукту, критичне ставлення до змісту інформації та інформаційних джерел, адекватність поведінки у віртуальній реальності. **Креативно-пізнавальний складник.** До структури загальнокультурної компетентності учня старшої школи включасмо його креативні (творчі) здібності та пізнавальну активність, спрямовану на засвоєння вітчизняних і світових культурних здобутків. **Комунікативно-особистісний складник** об'єднує навички соціальної взаємодії, толерантність, емоційно забарвлене ставлення до процесу учіння, суб'єктів навчального процесу й навчального матеріалу.

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ

О. В. Барановська, к. пед. н.

Фундаменталізація змісту предметів гуманітарного циклу має полягати насамперед не в збільшенні змістового навантаження з певного предмета, а

в оптимізації цього змісту, переструктуруванні його складових, у вилученні інформації, що втратила ціннісний сенс.

У результаті дослідження ми виокремили дидактичні умови фундаменталізації змісту предметів гуманітарного циклу.

1. Реалізація позитивно-діяльнісного підходу до змістового наповнення програм і підручників предметів гуманітарного циклу. Наприклад, зміст програм і підручників з української і світової літератур має бути змінений відповідно до існуючих у світовій практиці підходів до формування позитивно налаштованої особистості, здатної самонавчатися, саморозвиватися, самовдосконалюватися, тримати активну життєву позицію. Така особистість спроможна активно перетворювати оточуючу дійсність, створювати необхідний інтелектуальний і матеріальний продукт.

2. Оптимізація змісту предметів гуманітарного циклу, переструктурування його складових. Для предметів гуманітарного циклу актуальними можуть бути такі способи оптимізації змісту навчального матеріалу: пошук оптимального варіанта послідовності вивчення навчального матеріалу; оптимальне використання міжпредметних зв'язків тощо.

3. Диференційований підхід до змісту предметів гуманітарного циклу відповідно до профілю навчання. Диференціація навчання є формою врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання на основі їх поділу на характерні типологічні групи за різними показниками. Такий підхід визнає основною цінністю становлення особистості старшокласника, розвиває його індивідуальність, передбачає надання кожному учневі права вибору власного шляху розвитку.

4. Варіативний підхід до змісту предметів гуманітарного циклу. Варіативність навчання забезпечує адаптивність змісту та процесу навчання відповідно до потреб і можливостей різних груп учнів, їхніх індивідуальних й особистісних можливостей, потреб різних регіонів.

5. Інтеграція змісту природничих і гуманітарних предметів у процесі навчання. Зв'язок природничих і гуманітарних предметів відбувається шляхом включення у зміст гуманітарних предметів відомостей з природничих наук і навпаки, використання наукових даних і методів пізнання у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу, впровадження інтегрованих курсів, факультативів.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Н. В. Захарчук, к. пед. н.

Аналіз наукової літератури з проблем екологічної культури, формування екологічної свідомості, екологічного мислення, особливостей навчально-виховного процесу в старшій школі тощо дав нам змогу виокремити основні